

ФОТОГРАФ ТА КІНОРЕЖИСЕР ЮЛІАН ДОРОШ – ПОПУЛЯРИЗАТОР УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОГРАФІЇ

Ірина ПАТРОН

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра театрознавства та акторської майстерності,
вул. Валова, 18, Львів, Україна, 79008,
e-mail: patronira@gmail.com*

Статтю присвячено вивченню життєвого і творчого шляху Юліана Дороша як фотохудожника, кіномитця та культурного діяча Західної України. Відзначено його внесок у розвиток української етнографії. Його фотографії та фільми розглянуто як приклади популяризації та збереження народної культури українців.

Юліан Дорош був серед ініціаторів створення у Львові Українського фотографічного товариства (скорочені назви УФОТО, УФТ, УФТ) – спілка українських фотоаматорів Західної України, створена у Львові з метою об'єднати українських фотографів і пропагувати мистецтво та техніку фотографії серед українського населення. Товариство існувало з 1930 до 1939 року й одним із провідних видів діяльності була організація виставок фотографій, зокрема етнографічного змісту. Одна з найвідоміших виставок товариства «Наша Батьківщина у світліні», на якій Ю. Дорош представив близько 100 етнографічних фотографій і здобув перше місце.

Юліан Дорош як кіномитець реалізував себе у 20–30-х роках ХХ століття. До його відомих кіноробіт належать: короткометражна стрічка з пластового життя (1928); «Свято молоді» (1930; документальна стрічка студії «Соня-фільм» про фізичне виховання молоді «Рідної школи»); етнографічні фільми «Зелені свята» (1931), «Раковець» (1931), «Великдень» (початок 1930-х років), «Гуцульщина» (1933); документальний фільм про посвячення прапора Ревізійного Союзу Українських Кооператив Митрополитом А. Шептицьким (1934); «Гуцульщина перед об'єктивом» (1936); «Фільмові настрої на Великдень» (студія «Фотофільм», 1936); «З фабрики туток (цигаркові гільзи) «Калина» в Тернополі» (студія «Фотофільм», 1937); документальний фільм про похорон командувача УГА генерала Мирона Тарнавського (1938) та ін. Окрім короткометражних фільмів, Ю. Дорош є автором першого повнометражного ігрового фільму на території Галичини – «До добра і краси» (1938). Також Ю. Дорош є режисером незавершеної повнометражної ігрової кольорової стрічки «Кринос» (1939).

Ключові слова: Юліан Дорош, етнографія, фотографія, кінематограф, українська культура, Галичина.

Історію українського фото- та кіномистецтва на західноукраїнських землях, починаючи з 20-х років ХХ століття неможливо уявити без діяльності Юліана Дороша – українського фотохудожника, публіциста, етнографа, краєзнавця, пластуна, кіномитця, одного зі зачинателів українського кіно в Галичині, автора низки підручників із фотомистецтва, ілюстрованих альбомів,

короткометражних етнографічних і документальних фільмів. Юліан Дорош є одним із першопрохідців на шляху творення української фотографії й кіно та однією з тих особистостей, які розуміли важливість і потребу цього шляху у той непростий період української історії.

Найбільше інформації про життя і творчість Юліана Дороша вміщено в наукових працях його сина, історика Андрія Дороша [7; 8; 9; 10], а також у дослідженнях львівського кінознавця Романа Бучка [1; 2], мистецтвознавця Дзвінки Воробкало [3; 4; 5], Оксани Середи [23] та Алли Коби [18], старшого співробітника Львівського історичного музею, в якому свого часу працював Юліан Дорош.

Юліан Омелянович Дорош народився 9 червня 1909 року в м. Жидачеві Львівської області в родині чиновника акцизно-митної служби Омеляна Дороша й Іванни Крушельницької, яка була сестрою відомого письменника та громадського діяча Антіна Крушельницького. Невдовзі після народження сина родина переїхала в містечко Копичинці на Тернопільщині, бо батька перевели працювати на австрійсько-російський кордон. Омелян Дорош у часи Австро-Угорщини працював у Копичинцях митником при Корпусі Скарбової Сторожі, про це згадано у листі Іванни Крушельницької до Антіна Крушельницького: «Дорогий Тосю! По прочитанню сього пізнав як стоїть справа Мільчика [Омеляна. – *І. П.*]. І до служби не приймають і емеритури не дають. Мільчик служив при Корпусі Стор. Скарб. Від 28.XII. 1895 – 6.VI. 1919 + 3 роки служби військової. Разом 27 літ...» [29]. У 1927 році сім'я Дорошів переїхала в мальовниче село Раковець-на-Дністрі, розташоване на правому березі р. Дністер, під Городенкою (нині Івано-Франківська область).

Після закінчення початкової школи у Копичинцях Ю. Дорош навчався у Станіславській гімназії (тепер Івано-Франківськ) – це була державна українська гімназія, яка діяла у 1905–1939 роках (імовірно Ю. Дорош навчався там у 1922–1927 роках). Гімназія мала дуже важливе значення в розвитку української культури й освіти на західноукраїнських землях у першій половині ХХ століття. Разом із Ю. Дорошем у цій гімназії вчилися відомі пізніше

філателіст Степан Іваницький, композитор Анатоль Кос-Анатольський, музеєзнавець, фотограф і етнограф Данило Фіголь і Йосип Савраш, у майбутньому архієпископ Івано-Франківський і Коломийський.

У гімназійні роки Ю. Дорош вступив до “Пласту”, вперше взяв до рук фотокамеру і розпочав робити свої перші фотографії. Юліан Дорош належав до 11 куреня ім. І. Мазепи. Починаючи від 1928 року став таким собі пластовим фотолітописцем: фотографував різні урочистості, життя пластових таборів, фестини, робив портрети приятелів. Згодом він став членом 15 куреня Уладу Старших пластунів (УСП) «Орден Залізної Остроги», далі – великим канцлером куреня й обозним мандрівно-сталого курінного табору влітку 1930 року [17]. Ю. Дорош 1928 року очолив пластову фотографічну секцію у Львові, був підреферентом світлини при Економічному рефераті Верховної пластової команди (1928–1930). Упродовж 1928–1929 років фотографії Ю. Дороша з пластового життя і його статті з проблем світлинознавства друкувалися на сторінках львівського журналу «Молоде життя»; він також вів рубрики фотолюбителя у пластовому часопису «Вогні» [4].

У 1927 року Юліан Дорош закінчив гімназію, переїхав до Львова і став студентом права Львівського університету. Під час навчання в університеті, 1927–1932 роки, він мешкав у родині Крушельницьких. Чималий вплив на світогляд та творчість юнака мав його рідний дядько Антін Крушельницький, який у той час видавав часопис «Нові Шляхи». Ю. Дорош співпрацював із журналом, спілкувався з українськими журналістами, художниками-авангардистами, які гуртувалися довкола нього [4]. На початку 30-х років, сім'я Крушельницьких з Ю. Дорошем мешкала на вул. Пісковій, а згодом – на Квятківці, про це згадувала Лариса Крушельницька: «Родичі Ю. Дороша мали свій будинок у с. Семенівці під Городенкою і там мешкали, а він майже весь час жив у нас на Квятківці. Студіював в університеті право. Я навіть тоді не знала, що “вуйко Юрко” не мій рідний стрийко. Після арешту дідуня (Антіна Крушельницького. – *І. П.*) і конфіскації “Нових шляхів”, у 1932 році молодий 23-річний Ю. Дорош узяв на себе редакторство журналу “Критика”» [20,

с. 66]. У Центральному Державному історичному архіві у Львові зберігаються листи Омеляна, Іванни та Юліана Дорошів, написаних до Крушельницьких у 1925–1933 роках [27; 28]. Антін Крушельницький та двоюрідні брати Тарас (теж пластун із «Лісових Чортів»), Іван (поет, графік), Остап та їхня сестра Володимира ввели його до культурно-мистецького середовища Львова.

У роки навчання у Львівському університеті почалася регулярна співпраця Ю. Дороша з багатьма періодичними україномовними виданнями («Дні», «Життя і знання», «Кіно», «Світло й тінь», «Українські вісти»), крім того, він вів рубрики фотолюбителя у пластових журналах «Вогні» і «Молоде життя», а також був співредактором у газеті «Неділя» з 1929 по 1931 роки, вів рубрику «Із фотоапаратом в руках» («Фотографія») [4]. Поширенню фотомистецтва в Західній Україні перешкоджав, зокрема, брак фахової літератури. І розуміючи це, у 1931 році Ю. Дорош видав перший на теренах Галичини і другий в Україні (після Леоніда Скрипника) україномовний «Підручник фотоаатора», який супроводив невеликим словничком фототермінології [4]. Наступного року вийшла друга книжка Ю. Дороша «Побільшення», в якій він виклав техніку збільшення формату світлин.

До цього періоду творчості належить і документальний фільм «Свято молоді “Рідної школи”» (1930). Авторство Ю. Дороша підтверджують лише наукові розвідки з історії українського кіномистецтва, адже жодної згадки про автора у титрах не подано. Запис кінофільму зберігся в колекціонера старих українських фільмів Богдана Заячківського (Торонто, Канада), який за сприянням Ю. Левицького надав копію стрічки. Ця стрічка триває 11 хв. 45 с. У першому кадрі фільму подано інформацію: «Свято молоді “Рідної Школи” у Львові, 1 червня 1930 р. Знімки: Виробництво “Соняфільм”, Львів, вул. Бляхарська, 8. Табор молоді». Той же фільм опубліковано 2013 року в Інтернеті на ютуб-каналі і є у вільному доступі. Тривалість мережевого варіанта менша, ніж дублікату, який віднайдено в приватній колекції – всього 8 хв. 24 с. Це відео зберігалось у Центральному державному кінофотофоноархіві України ім. Г. С. Пшеничного [30] і було розповсюджено з

ініціативи “Пласту”, за участю Дмитра Яреми та Тараса Зеня. Оцифрувати раритетні плівки допоміг Олександр Рябокрис. Повний опис фільму: «Німий фільм “Свято молоді” знятий у червні 1930 р. у Львові. Автором стрічки є вихованець Станиславівського Пласту, член куреня «Орден Залізної Остроги», фотограф, згодом знаний початківець кінометографії у Галичині Юліян Дорош. Цікавим фактом є те, що у стрічці серед пластунів присутній Митрополит Андрей Шептицький. За словами істориків, це єдине відео, де зафіксований тодішній голова УГКЦ, що збереглося дотепер. Також ці кадри є найпершими згадками, у яких фігурують українські скаути-пластуни. У реєстрі Центрального кіноархіву відео подано розгорнутий коментар до опису фільму: «232. СВЯТО МОЛОДІ. Кінофільм, 1930. Арх. № 11 984. Студія “Соня-фільм”. Фрагменти фільму про свято молоді, організоване українським культурно-освітнім товариством «Рідна школа» у Львові. Показано табір молоді, гімнастичні вправи у виконанні учнів торговельної, промислової, народних та середніх шкіл. На святі присутні митрополит УГКЦ А. Шептицький та голова товариства І. Кокорудз» [30]. Це відео є надзвичайно цінним, оскільки це поки що єдина зйомка авторства Ю. Дороша, яка віднайдена, оцифрована і збереглася до сьогодні.

Окрім того, Ю. Дорош був серед ініціаторів створення у Львові Українського фотографічного товариства (скорочені назви УФОТО, УФТ, УФТ), установчі збори якого відбулися 9 листопада 1930 року в залі готелю «Народна гостинниця». УФОТО – спілка українських фотоаматорів Західної України, існувала з 1930 до 1939 року, об'єднала навколо себе фотоаматорів, сприяла підвищенню їх майстерності, надавала допомогу в користуванні технікою і необхідною літературою, проводила курси для початківців. У статті «Як працюють наші фотографи-аматори» знаходимо таку інформацію: «Не маємо ні у Львові ні на провінції своїх професійних фотографів. Треба вам знімки до карти тотожності або з нагоди свого шлюбу, входите до першої з вулиці чужої фірми. Наша рідна фотографія, зорганізована, страшенно молода, п'ятилітна дитина «Українського

Фотографічного Т-ва» у Львові. Цього місяця святкувала свої народини вечіркою. Першу думку заснувати таке товариство кинули у 1929 році Ю. Дорош з Яр. Ковалем у пластовій домівці. Коли приїхав з Перемишля до Львова др. Ст. Дмоховський, палкий фотограф-аматор, тоді під його проводом згуртувалися львівські «світливці», оснували своє УФОТО [...]. Ставимо двом членам УФОТО такі питання: – Головна ваша мета? – Звернути увагу свого громадянства й чужинців на різні своєрідні прикмети нашого національного характеру, наш побут, краєвид у фотографічній оформленні» [31, с. 4]. З першого року свого створення Українське фотографічне товариство почало влаштовувати щорічні фотовиставки, які були і є дотепер визначними подіями в культурному житті Львова. Вже за місяць, у грудні 1930 року, у залі Академічного Дому у Львові відбулася перша виставка української аматорської фотографії на теренах Галичини, на якій Ю. Дорош представив низку своїх найкращих робіт: «Книга Старого Завіту», «Натюрморт», «Дністрові мряки», «Раковецький замок», «Вечірнє небо», типові львівські мотиви – «Автобусна зупинка», «Сутінки» тощо. Виставка засвідчила становлення нового українського фотомистецтва, яке постало зі стрілецьких світлин. Яскравими представниками новоутвореного мистецького напрямку стали Ю. Дорош, О. Балицький, О. Пежанський, О. Мох, Я. Савка, Д. Фіголь, В. Савицький, Я. Коваль [18, с. 87].

Юліан Дорош був постійним учасником виставок УФОТО, але якщо на початку 30-х років він брав участь світлинами з урбаністичними мотивами, то пізніше він серйозно захопився етнографічною тематикою, яка і визначила його творче обличчя [6, с. 8]. Товариство УФОТО, членом якого був фотограф, бачить найбільшу зацікавленість саме в етнографічній світлині: «...Етнографічна фотографія, для нас найцікавіша, в нас іще не як слід поставлена. Фотографи на провінції не вертають на неї належну увагу. У Львові пробуємо фотографувати всякі національні свята, очевидячи на власний кошт. Але наші товариства не розуміють ваги цієї справи» [31, с. 4]. Ю. Дорош поділяв таку зацікавленість товариства і неодноразово у

своїх публікаціях наголошував на цінності етнографічного матеріалу: «Мабуть мало наших світлиців знає, що проста сільська хата є в середині дуже чиста і гарна та що вона може бути неабияким об'єктом для фотомитця. Або селянській віз?! Або багато, багато інших річей на селі [...]. А це просто дивним видається, чому нікому не прийде на думку віддзеркалити у своїй світлині правдиве життя батьків» [14, с. 5].

Наприкінці 20-х – на початку 30-х років ХХ століття Юліан Дорош почав цікавитися не лише фотографією, але й зніманням кіно, тематика якого має етнографічне спрямування. Зокрема йдеться про фільм «Раковець» 1931 року, який Ю. Дорош у статтях до журналів «Назустріч» [12] та «Світло і тінь» [11] назвав своїм «першим етнографічним» кінотвором. Про історію зйомок і вибір теми читаємо у статті Дороша: «У 1929 році приїхав з Америки, з Філадельфії, наш земляк, фільмовий оператор Іван Белдик. Я швидко з ним познайомився і він перший звернув мою увагу на *велетенське багатство етнографічних мотивів нашого простолюддя* (курсив наш. – І. П.). Він сам фільмував тільки такі сцени з народного життя, бо, як казав, в Америці за цим найбільше питають. Під впливом розмов із ним, я рішив самий накрутити собі красназнавчий репортаж з українського сільського життя [...]. У 1931 році в мому селі були на Зелені Свята три кращі весілля. Мене запросили зробити фотографічні знімки. При цій нагоді я подумав про свій намір фільмувати звичаї та краєвиди з Раківця. Передовсім виготовив я сценарій. Фільму поділив на 2 частини: звичайний будень і святочний день – неділя [...]. Друга частина починається світанком на козацькій могилі за селом (схід сонця, хмарки). Вона ціла присвячена обрядам раковецького весілля. Типи святочно вдягнених селян, весільні церемонії (коровай, дружки, молоді, музики, приноси молодих, парубки з «павами», пропій – скриня і т. д.)» [12, с. 5]. Цей фільм був першим короткометражним (100 м) етнографічним фільмом, який Ю. Дорош продемонстрував широкій громадськості у грудні 1931 року під час II виставки української фотографіки УФОТО. «Раковець» було також показано на засіданні етнографічної секції НТШ та в деяких львівських школах, хоча

Дзвінка Воробкало вказала на масову трансляцію стрічки: «Кошторис фільму становив лише 150 злотих, проте і їх Дорошеві вдалося повернути – стрічку показували у всіх українських школах Галичини та на засіданні Етнографічної комісії НТШ» [5].

Інший фільм етнографічної тематики початку 1930-х років – «Великдень». Про нього Ю. Дорош писав у статті під назвою «Фільмові настрої на Великдень» [16]. Дзвінка Воробкало зазначила, що це 15-хвилинний репортаж про святкування Великодня в селі: «Перед об'єктивом постають дівчата у барвистих народних строях, хлопці в капелюхах із “пір'ям і качорами”, статечні господині в кожухах і господарі в лискучих чоботах. Весела дівчора наввипередки бігає церковним подвір'ям. А далі забави, гаївки, “путня води на дівочі вуставки й «перли»”. Насамкінець “верба, хмарки, сонечко в рожевих облаках, трохи ревлексів на плесі – і годі”[...]. Доля стрічки невідома» [5].

У своїй ранній фотографічній творчості Ю. Дорош досяг значних успіхів. Його фотографії представлені майже на всіх виставках УФОТО і мають схвальні відгуки, процитуємо один із них: «Найповажнішими творами заступлений тут [Краєзнавча виставка УФОТО 1935 р. – I. II.] Ю. Дорош. В його експонатах знати руку мистця, який продумує свій твір, не ганяє за дешевими ефектами, лише поважно шукає за ідеальним з'єднанням цікавої, мистецької форми зі змістом» [21, с. 1].

У лютому 1933 року Ю. Дорош від етнографічного відділу Львівського університету їздив на Гуцульщину, де в околиці Космача, Косова, Жаб'я знімав гуцульські танки [4].

Більше двадцяти членів УФОТО взяли участь у міжнародній виставці «Століття прогресу», яка відбувалася в Чикаго (США) в межах «Чиказького світового ярмарку» (The Chicago World's Fair) з 27 травня 1933 до 31 жовтня 1934 року. Серед них був і Ю. Дорош, який презентував світлину «Віяльниця», що в майбутньому стала найвідомішою з його робіт. Згодом ця ж робота, але вже під назвою «Віяння збіжжя» разом із «Болотом» була показана у 1935 році на Першій всеслов'янській фотовиставці у Загребі (Хорватія) [6, с. 9]. Інше

всесвітньо відоме фото Ю. Дороша – «Шкрибляків онук», яке він виконав у липні 1934 року під час відвідин Яворова (нині Косівський р-н, Івано-Франківська обл.). На цій світлині зображено хлопчика, який зодягнутий у вишиванку і кептар, у візерунок рукава сорочки вплетене прізвище дитини, своєрідна мітка-оберіг, яка не дозволяла дитині загубитися на празнику або ярмарку [19, с. 678].

У травні 1933 року УФОТО розпочало видавати перший фаховий часопис на теренах Західної України для фотолюбителів «Світло й Тінь» під редакцією Степана Щурата, Олександра Моха. Ю. Дорош виступив одним із редакторів новозаснованого видання, вміщуючи на його шпальтах чимало статей із проблем фото- і кіномистецтва (під криптонімом Ю. Д.) [4]. Фотожурнал «Світло й Тінь», який видавали в 1933–1939 роках, фахово дорівнював європейським виданням того часу як за рівнем статей, так і за якістю фотографій. Журнал брав участь у міжнародній виставці фотолітератури в Загребі 1935 року, був премійований на виставці української преси у Празі [18, с. 88–89].

Після того як у липні 1934 року Антін Крушельницький з родиною переїхали до Радянської України, для Ю. Дороша настав період, про який він сам відзивався, що «грошей було забагато, аби вмерти, але явно замало, аби жити» [9, с. 4]. У цей важкий матеріально (і духовно теж) період Ю. Дорошу допомагають однодумці з УФОТО. У 1935 р. його як фотографа та перекладача на літній період запрошують у експедицію варшавського «Товариства приятелів Гуцульщини». Після закінчення експедиції йому було дозволено зробити для власного вжитку відбитки з негативів, які він робив для експедиційних потреб. У листопаді 1935 року фотохудожник експонує ці світлини на VI виставці УФОТО «Наша Батьківщина в світлині», організовану разом із туристично-краєзнавчим товариством «Плай». Виставка відбулась у Природничому музеї Наукового товариства ім. Шевченка. Вперше фотографії виставляли у трьох розділах: Художня краєзнавча фотографія, Документальна фотографія і Фотографії початківців. Представлено понад 450 світлин

67 авторів. Виставка «Наша Батьківщина в світліні» стала помітним явищем у мистецькому житті українського Львова і зокрема у творчості Юліана Дороша. Близько ста високоякісних світлин, виконаних не без порад висококваліфікованих варшавських науковців, не тільки забезпечили першу грамоту й нагороду фірми «Перуца», а й привернули увагу ширших кіл громадськості до творчості молодого (26 років) фотографа [18, с. 90].

До цього періоду творчості кіномитця належить фільм «Гуцульщина перед об'єктивом» (1936), який окреслено як короткометражну стрічку і матеріал до якої Ю. Дорош зазняв 1935 року під час експедиції варшавського «Товариства приятелів Гуцульщини». Про нього Дорош згадував у своїй статті «Гуцульщина перед об'єктивом» у журналі «Назустріч» [13]. Оскільки запису не віднайдено, то можна припустити, що йдеться про фільм «Гуцульщина» 1933 року, виробництва «Соня-фільм», або ж про нарізку кадрів на гуцульську тематику різних років. У другому томі «Історії українського кіно» зазначено: «У 1936 р. він [Ю. Дорош] зробив короткометражку «Гуцульщина перед об'єктивом», що складалася вже з чотирьох тематичних частин – «Володар гір», «Анничка», «Свято» та «Окличники», об'єднаних ідеєю представлення на кіноекрані багатства розмаїтих культурних традицій гуцулів» [2, с. 256]. Там же є згадка про те, що у 1938 році Ю. Дорош під оплески публіки продемонстрував фільм «Гуцульщина», який після війни виходив на екрани в озвученій С. Федівим версії фірми М. Новака, хоча, на думку одного з істориків діаспори Б. Береста, це могли бути перемонтовані фрагменти польських фабулярних фільмів про життя гуцулів. Можливо, у М. Новака були обидва варіанти – як фільм Ю. Дороша і фрагменти польських фільмів, так і зйомки І. Яцентія» [2, с. 258].

Юліан Дорош з особливою зацікавленістю ставився до гуцульської тематики у своїй творчій діяльності. Уляна Красник дослідила карпатські мотиви в колекції фотографій Дороша, виконаних упродовж 1932–1972 років у складі різних етнографічних експедицій, із фондів Інституту досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів Львівської національної наукової

бібліотеки України імені В. Стефаника. Цей творчий доробок автора є надзвичайно цінним з етнографічного погляду, бо містить великий пласт матеріальної культури карпатського регіону, адже «географічне положення і природні умови сприяли тому, що в Карпатах збереглися довше, ніж деінде, самобутні архітектура, художні ремесла, народні звичаї, проте інтенсивна урбанізація села внесла зміни в звичний століттями уклад життя, змінила традиційну архітектуру, побут, інтер'єр домівки» [19, с. 683]. На цих світлинах ми можемо побачити житлові приміщення, етнічні особливості планування внутрішнього простору житла та його естетичне оформлення, взірці тканих виробів, керамічний і скляний посуд, піч, кахлі, дерев'яні меблі та зони їхнього розташування, вишивки, верета, ліжники, рушники, подушки та ін. Особливої уваги заслуговують портрети селян Ю. Дороша, які є особливо цінними в історії українського фотомистецтва, але також вони є чудовим джерелом історичної інформації: «Етнічний одяг, насичений колоритом, декоративністю і пишнотою прикрас, має свої особливості майже у кожному селі. Кептарі та сардаки на світлинах – короткі до стану або подовжені, завжди щедро гаптовані кольоровими волічками, дрібними квітами, вишивкою. Є у колекції зображення жінок у перемітках, які згодом замінили вовняними квітчастими хустками. Жінки і дівчата носили намиста з кольорового скла і металу, силянки. Чоловіки і хлопці здебільшого зображені у капелюхах: святкові прикрашені кольоровими стрічками, перами, косицями та квітками, буденні – лише стрічками та перами. Взимку замість капелюха носили чорну смушкову «рогату» шапку. Традиційний гуцульський одяг прикрашали келефи, топірці, табівки, порохівниці» [19, с. 684]. На світлинах колекції зафіксовано багатство елементів одягу та барв весільного вбрання гуцулів, а також безпосередньо самого весільного дійства на Гуцульщині і Покутті: «Весільні традиції Гуцульщини цікаві характерним вбранням молодої пари, дружбів, дружок, гостей, обов'язковою присутністю троїстих музик

і особливими наїдками. Весільний хліб на Гуцульщині – це не звичний для нас солодкий коровай, а кислуватий на смак книш. Сцена благословення молодої весільним хлібом у с. Красноїлля Верховинського району зазнята у кольорі, тому ми бачимо всю красу цього дійства» [19, с. 685]. Окрім того, на фото Ю. Дороша зафіксовано народні звичаї та обряди, гаївки, коломийки, аналізуючи їх, можна простежити особливості виконання того чи іншого танцю у різних регіонах Карпат.

Етнографічна тематика вдавалася Ю. Дорошу найкраще і цікавила його найбільше, про це можемо зробити висновок, проаналізувавши його публікації у різних мистецьких виданнях. Дослідниця О. Середа, яка вивчала публіцистичну спадщину Ю. Дороша, зазначає, що він «стежив за провідними західноєвропейськими тенденціями у царині фотографії, цікавився мистецькими експериментами та новаторськими техніками, проте підґрунтям його мистецької діяльності все ж слугувало пропагування українського мистецтва та мотивів народної культури. Як і більшість українських фотоаматорів, згуртованих довкола журналу «Світло й Тінь», він наполягав на тому, що за умов, коли галицьке українство змушене було підпорядковувати власні духовні потреби законам Польської держави, визначальним у творчості українського фотомитця усе ж мала бути популяризація рідних традицій, а тому основну увагу звертав на розвиток «мистецтва об'єктивного» і тих ділянок фотографії, які відігравали важливу роль для національного поступу» [23, с. 529–530]. Ось як про важливість і потребу етнографічного фото у статті «Перша обласна фотографічна вистава у Львові «Наша Батьківщина у світліні»» писав сам Ю. Дорош: «Фотографія рідного побуту повинна бути першою спонукою кожного, хто купує фотокамеру. Признаю, що спочатку не прив'язував я сам великої ваги до краєзнавчої світліни. Але згодом оцінив цю працю, сподобав собі її і сам поділив собі роботу за таким пляном: 1) краєвид, 2) наряд, 3) житло, 4) праця, 5) забави і свята. Ясно, що знімки краєзнавчого характеру не виключають мистецтва. Вони навіть краще надаються до мистецького опрацювання, ніж інші. Вони *найкраще зображують правдиву*

культуру народу (курсив наш. – *І. П.*) і чужинні вистави найрадніше їх приймають» [15, с. 5].

Період 1936–1938 років ознаменований співпрацею Ю. Дороша з українськими кооперативами «Маслосоюз» і «Центросоюз» та з істориком Ярославом Пастернаком. Фільм «До добра і краси» (1938 року; режисер і оператор Юліан Дорош, сценаристи Роман Купчинський і Василь Софронів-Левицький, фотограф Іван Іванець; виробництво аматорської студії «Фотофільм») – це ключовий і найбільш резонансний фільм у творчості Ю. Дороша. «До добра і краси» – це перший український повнометражний (двогодинний) ігровий фільм у Галичині, який мав на меті пропагувати український кооперативний рух. Цей фільм добре пропагований як свого часу, так і згодом, хоча запису фільму досі не віднайдено. Наукові розвідки про роботу Ю. Дороша над фільмом «До добра і краси» опублікували Д. Воробкало [3] та А. Коба [18].

У 1938 році, паралельно з роботою над першим українським повнометражним ігровим фільмом «До добра і краси», Ю. Дорош багато працював над створенням короткометражних фільмів. Зокрема, навесні 1938 року кінорежисер готувався до зйомок фільму про унікальну природу Карпат у заповідних місцях у горах Горганах коло Перегінська [26]. Ці заповідники були створені за ініціативою митрополита А. Шептицького, який у 1935 році заснував на митрополичих землях перший національний заповідник на горі Яйце і передав його під наукову опіку НТШ [24]. У квітні 1939 року Ю. Дорош від студії «Фотофільм» написав листа до Хвального віділу НТШ з проханням звернутися до митрополита А. Шептицького в справі надання матеріальної допомоги для фільмових зйомок у заповідниках з метою збереження оригіналів в архівах НТШ і використання копій для популяризації краси природи в країні і за кордоном [25].

1939 рік – початок Другої світової війни. Ю. Дорошу вдалося гідно пережити роки страхіть війни, і завдяки рекомендаціям Олександра Довженка він очолив новостворене у Львові Управління кінофікації [9, с. 4]. Ю. Дорош

супроводжував О. Довженка у подорожі по Західній Україні, внаслідок якої О. Довженко створив фільм «Визволення» – український документально-історичний фільм-хроніка 1940 року про приєднання Галичини до Радянської України у 1939 році. У виданні «Галицька брама» опубліковано спогади про співпрацю Ю. Дороша з титаном українського кіно [7, с. 11]. Цього ж року Ю. Дорош одружився зі Стефанією Хоркавою, з якою прожив 43 роки – аж до смерті. Рівночасно з роботою в Управлінні кінофікації Ю. Дорош співпрацював з професором Іларіоном Свенціцьким, який був директором об'єднаних художніх музеїв Львова. Після початку німецько-радянської війни сім'я Дорошів переїхала у містечко Городенка на Покутті. Там Ю. Дорош, окрім того, що став директором місцевого кінотеатру, відкрив ще й фотосалон, який у 1944 році після приходу Червоної армії дуже йому прислужився, адже завдяки цьому фотографа Дороша не забрали у лави армії [9, с. 5].

Повернувшись після закінчення війни у 1946 році до Львова, Ю. Дорош продовжив займатися фотографією, деякий час працював у Львівському історичному музеї, наприкінці 1940-х років перейшов працювати на кафедру історії техніки Львівського політехнічного інституту (ЛПІ), якою керував професор З. Рубін. Саме у фотолабораторіях ЛПІ Ю. Дорош освоїв нову на той час техніку кольорової фотографії, стаючи (рівночасно з М. Жебраком) його лідером у Львові.

У 1956–1965 роках Ю. Дорош – фотограф відділу археології Інституту суспільних наук АН УРСР.

У 1956 році на запрошення академіка Івана Крип'якевича організував фотолабораторію, у якій друкували ілюстрації до путівників, альбомів, книжок. При відділі Ю. Дорош продовжив наукові експедиції, в які він їздив ще одночасно працюючи у Львівському політехнічному інституті. Добре знаючи Маркіяна Смішка, Олексія Ратича та Олександра Черниша, Ю. Дорош професійно зробив фотофіксацію досліджуваних об'єктів для видань інституту. Водночас розпочалася позапланова робота з І. Крип'якевичем – збір нового фотоматеріалу для перевидання книжки «Історичні походи по Львову»,

яке було реалізоване 1991 року [9, с. 5–6].

Аналізуючи цикл фотографій із фондів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника, датованих 1953–1959 роками, робимо висновок, що Ю. Дорош продовжував етнографічні дослідження, але тепер уже як співробітник Інституту суспільних наук АН УРСР. Під керівництвом академіка І. Крип'якевича фотограф повернувся до реалізації початої ще в 30-ті роки роботи з висвітлення життя горян. Він фотографував окремі будівлі («Руїни замку XVII ст. в с. Раковець» (Городенківський р-н, Івано-Франківська обл.); архітектурні деталі та елементи («Зруб. Церква XVII ст.» (с. Уніж, Городенківський р-н, Івано-Франківська обл.); картини з життя і побуту («Робота коло тютюну», «Толока» (с. Семенівка, Городенківський р-н, Івано-Франківська обл.), «Беруть коноплі», «Пралі» (с. Незвисько, Городенківський р-н, Івано-Франківська обл.), «З міста додому» (с. Рашків, Городенківський р-н, Івано-Франківська обл.); взірці техніки («Млинові колеса», «Біля комбайна» (с. Комарів, Кельменецький р-н, Чернівецька обл.); елементи інтер'єру («Розпис на печі» (с. Монастирок, Городенківський р-н, Івано-Франківська обл.); народний одяг («Молодий у весільному вбранні» (с. Тишківці, Городенківський р-н, Івано-Франківська обл.), «Жіноча гунька» (Сколе, Львівська обл.), «Чоловічий уйош» (Закарпатська обл.); народні звичаї та обряди («Гаївки. Дзвіниця», «Коровай або Дівич вечір» (с. Семенівка, Городенківський р-н, Івано-Франківська обл.); зафіксував і вплив урбанізації на звичний уклад життя: «Будується нова вулиця» (с. Лука, Городенківський р-н, Івано-Франківська обл.), «Традиції і сучасність. На косівському базарі» (Косів, Івано-Франківська обл.) [19, с. 680–681].

За підтримки колег з Музею етнографії та художнього промислу Ю. Дорош відкрив 1957 року у Львові першу персональну виставку етнографічного фото [4], (хоча дослідниця Я. Полотнюк помилково зазначила, що виставка відбулася у 1960 році [22, с. 26]). Згодом ця виставка була повторена у краєзнавчому музеї Івано-Франківська [9, с. 5].

У 1962 році другою персональною виставкою «За ленінське ставлення до

природи» в Природознавчому музеї АН УРСР завершилася реалізація ще одного проекту історика І. Крип'якевича, в якому брав участь Ю. Дорош. Проект мав на меті фіксацію флори Кайзервальду – горбів у східній частині Львова, де мав бути створений заповідник народної архітектури Західної Галичини [8, с. 14].

У 1960-х роках починається співпраця Ю. Дороша зі Львівським книжково-журнальним видавництвом, де він брав участь в ілюструванні низки путівників та буклетів по Львову й курортах області. У тих роках Ю. Дорош також розпочав публікувати фото у журналах «Україна» та «Народна творчість і етнографія». За ініціативи Л. Долинського та Д. Фіголя Ю. Дорош працював над монографічними альбомами «Вишивки і тканини» та «Вбрання», які були надруковані у Києві до Декади українського мистецтва в Москві 1960 року. Тоді ж починаються творчі контакти Ю. Дороша з художником, графіком із Києва Володимиром Юрчишином, який за допомогою фотоматеріалів майстра оформив низку видань, у тому числі подарунковий том «Народні перлини» (видавництво «Дніпро», 1971), монографію Ірини Гургули «Народне мистецтво західних областей України» (видавництво «Мистецтво», 1966) та ін. Завдяки співпраці з науковцями Львівського музею українського мистецтва Ю. Дорош налагодив творчі контакти з о. Володимиром Яремою (у майбутньому – патріархом УАПЦ Димитрієм) – зафіксував пам'ятки української сакральної культури. Останній виїзд на фотофіксацію печерних святилищ у Страдчі та Файній Ю. Дорош здійснив у травні 1982 року за три місяці до смерті [22, с. 26].

У 1966 році Ю. Дорош перейшов працювати у Центральний державний історичний архів у Львові, у якому була фотолабораторія, обладнана за високими технічними стандартами, зокрема камера «Адміра». Це дало можливість митцю повернутися до кінематографу. У 1960-х роках Ю. Дорош знімав етнографічні сюжети для Львівської студії телебачення.

У 1972 році в Івано-Франківському краєзнавчому музеї відкрилася третя персональна виставка етнографічних творів Ю. Дороша, повторена

через рік при підтримці Ігоря Герети й Остапа Черемшинського у Велеснівському меморіальному музеї Володимира Гнатюка.

В останні роки життя у Ю. Дороша загострився цукровий діабет, і 20 липня 1982 року життя кінодіяча та фотографа обірвалося. Похований Ю. Дорош на Личаківському цвинтарі у Львові, у гробівці родини Левицьких.

Світлини сцен із повсякденного життя галичан, портрети народних майстрів і селян у національних строях, зображення народних звичаїв, обрядів, архітектури, які виконав Ю. Дорош, стали класикою художньої та репортажної фотографії в Україні і світі. Його творчий доробок заслужено викликає зацікавлення мистецтвознавців, художників, істориків, етнографів. Захоплення Ю. Дороша фотографією та заохочення галичан до власного кіновиробництва, він уважав найефективнішим засобом пропагування української культури у світі та інтегрування її здобутків у європейський культурний простір. Творчість Ю. Дороша як фотографа та кінорежисера є яскравим прикладом популяризації і збереження нашої етнічної культури для майбутніх поколінь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бучко Р. Перше століття кінематографу у Львові: здобутки і втрати // Галицька брама. 1996. № 24. С. 2.
2. Бучко Р. Український закордонний кінематограф 1930–1945 // Історія українського кіно: у 5 т. Т. 2: 1930–1945 / [гол. ред. Г. Скрипник]; НАН України; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2016. 448 с., 28 іл.
3. Воробкало Д. «До добра і краси», або історія першого повнометражного українського фільму в Галичині. URL: <http://photo-lviv.in.ua/do-dobra-i-kрасу-abo-istoriya-pershoho-povnometrazhnoho-ukrajinsko-ho-filmu-v-halychyni/> (дата звернення: 20.02.18).
4. Воробкало Д. Українська фотографія Львова у персоналіях. Портрет вісімнадцятий: Юліан Дорош. URL: <http://photo-lviv.in.ua/ukrajinska-fotografiya-lvova-u-personalياهو-portret-visimnadtsyatyj-yulian-dorosh/> (дата звернення: 21.02.18). Назва з екрана.
5. Воробкало Д. Українське кіно в Галичині 1930-х. URL: <https://zbruc.eu/node/59657> (дата звернення: 19.02.18).
6. Дорош А. Захоплення, яке стало покликанням // Галицька брама. 2002. № 1–3 (85–87). С. 8–9.
7. Дорош А. О. П. Довженко в Галичині // Галицька брама. 1996. № 24. Видавництво «Центр Європи». С. 11.
8. Дорош А. Програма академіка Крип'якевича «Квіти Кайзервальду» (штрихи до історії реалізації) // Галицька брама. 1997. № 6 (30). Видавництво «Центр Європи». С. 14.
9. Дорош А. Юліан Дорош – 100 років від дня народження // Галицька брама. 2009. № 6 (174). Видавництво «Центр Європи». С. 3–5.
10. Дорош А. Декілька слів про другий український фільм у Галичині – «Кринос» // Галицька брама. 1996. № 24, грудень. С. 16.
11. Дорош Ю. Мій перший етнографічний фільм // Світло і тінь. 1933. № 1–2. С. 6–12.
12. Дорош Ю. Раковець – моя перша фотографічна фільма // Назустріч. 1936. № 4. С. 5.
13. Дорош Ю. Гуцульщина перед об'єктивом // Назустріч. 1936. Ч. 20. С. 1.
14. Дорош Ю. Мистецька світлина. На феріях // Назустріч. 1935. Ч. 15. С. 5.
15. Дорош Ю. Перша обласна фотографічна вистава у Львові «Наша Батьківщина у світліні» // Назустріч. 1935. Ч. 21. С. 5
16. Дорош Ю. Фільмові настрої на Великдень // Назустріч. 1936. Ч. 10. С. 5.
17. Дорош Юліан-Юрій, пластовий фотограф // Сто кроків.info:блог. – Текстоліття і граф. дані. URL: <http://100kroktiv.info/2017/06/dorosh-yuliyanyurij-plastovuj-fotograf/> (дата звернення: 21.02.18).
18. Коба А. Юліан Дорош – піонер української кінематографії в Галичині // Наукові записки Львівського історичного музею. 1995. Вип. IV, ч. 2. С. 82–96.

19. *Красник У.* Карпатські мотиви в колекції фотографій Юліана Дороша (із фондів Інституту досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника) // *Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника: Збірник наукових праць.* Львів, 2015. Вип. 7 (23). С. 676–691.
20. *Крушельницька Л.* Рубали ліс... (спогади галичанки). Третє, доп. вид. Львів : Астролябія, 2008. 352 с., 32 с. іл.
21. *Ласовський В.* Мистецтво «темної комірки». З краєзнавчої виставки УФОТО // *Назустріч.* 1935. Ч. 22 (46). С. 1.
22. *Полотнюк Я.* Юліан Дорош – фотограф, зачинатель професійного національного кіно в Галичині // *Галицька брама.* 1999. № 9/10. С. 26.
23. *Середа О.* Юліан Дорош як популяризатор українського фотомистецтва та зачинатель кінематографічного руху на теренах Галичини міжвоєнного періоду // *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства.* 2014. Вип. 4. С. 525–535.
24. ЦДІА України у Львові. Ф. 309. Оп. 1. Спр. 88. Арк. 1–2.
25. ЦДІА України у Львові. Ф. 309. Оп. 1. Спр. 88. Арк. 37.
26. ЦДІА України у Львові. Ф. 309. Оп. 1. Спр. 88. Арк. 38–40.
27. ЦДІА України у Львові. Ф. 361. Оп. 1. Спр. 74. Арк. 191.
28. ЦДІА України у Львові. Ф. 361. Оп. 1. Спр. 74. Арк. 287.
29. ЦДІА України у Львові. Ф. 361. Оп. 1. Спр. 74. Арк. 3.
30. ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного. Свято молоді «Рідна школа» (1930 р.). відео. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6AGSt0o0XP0> (дата звернення: 21.02.18).
31. Як працюють наші фотографи-аматори // *Назустріч.* 1934. Ч. 8. С. 4.

REFERENCES

1. Buchko, R. (1996). Pershe stolittja kinematografu u L'vovi: zdobutky i vtraty. In: *Galyc'ka brama, № 24, 2.*
2. Buchko, R. (2016). Ukrajins'kyj zakordonnyj kinematograf 1930–1945. In: *Istorija ukrajins'kogo kino: u 5 t. T. 2: 1930–1945 / [gol. red. G. Skrypnyk] ; NAN Ukrajinu ; IMFE im. M. T. Ryl's'kogo.* Kyjiv.
3. Vorobkalo, D. «Do dobra i krasny», abo istorija pershogo povnometrazhnogo ukrajins'kogo fil'mu v Galychyni. Retrieved from <http://photo-lviv.in.ua/do-dobra-i-krasny-abo-istoriya-pershoho-povnometrazhnoho-ukrajinskoho-filmu-v-halychyni/> (data zvernennja: 20.02.18).
4. Vorobkalo, D. Ukrajins'ka fotografija L'vova u personalijah. Portret visimnadcjatyj: Julian Dorosh. Retrieved from <http://photo-lviv.in.ua/ukrajinska-fotografija-lvova-u-personalijah-portret-visimnadcjatyj-julian-dorosh/> (data zvernennja: 21.02.18).
5. Vorobkalo, D. Ukrajins'ke kino v Galychyni 1930-h. Retrieved from <https://zbruc.eu/node/59657> (data zvernennja: 19.02.18).
6. Dorosh, A. (2002). Zahoplennja, jake stalo poklykannjam. In: *Galyc'ka brama, № 1–3 (85–87), 8–9.*

7. Dorosh, A. (1996). O. P. Dovzhenko v Galychyni. In: *Galyc'ka brama, № 24*. Vydavnytvo «Centr Jevropy», 11.
8. Dorosh, A. (1997). Programa akademika Kryp'jakevycha «Kvity Kajzerval'du» (shtryhy do istoriji realizaciji). In: *Galyc'ka brama, № 6 (30)*. Vydavnytvo «Centr Jevropy», 14.
9. Dorosh, A. (2009). Julian Dorosh – 100 rokiv vid dnja narodzhennja. In: *Galyc'ka brama, № 6 (174)*. Vydavnytvo «Centr Jevropy», 3–5.
10. Dorosh, A. (1996). Dekil'ka sliv pro drugyj ukrajins'kyj fil'm u Galychyni – «Krylos». In: *Galyc'ka brama, № 24, grudn'*, 16.
11. Dorosh, Ju. (1933). Mij pershyj etnografichnyj fil'm. In: *Svitlo i tin', № 1–2*, 6–12.
12. Dorosh, Ju. (1936). Rakovec' – moja persha fotografichna fil'ma. In: *Nazustrich, № 4*, 5.
13. Dorosh, Ju. (1936). Gucul'schyna pered ob'jektyvom. In: *Nazustrich, ch. 20*, 1.
14. Dorosh, Ju. (1935). Mystec'ka svitlyna. Na ferijah. In: *Nazustrich, ch. 15*, 5.
15. Dorosh, Ju. (1935). Persha oblasna fotografichna vystava u L'vovi «Nasha Bat'kivschyna u svitlyni». In: *Nazustrich, ch. 21*, 5.
16. Dorosh, Ju. (1936). Fil'movi nastrojy na Velykden'. In: *Nazustrich, ch. 10*, 5.
17. Dorosh Julijan-Jurij, plastovyj fotograf. Retrieved from: blog. – Tekstolittja i graf. dani. <http://100krokiv.info/2017/06/dorosh-yulijan-yurij-plastovyj-fotograf/> (data zvernennja: 21.02.18).
18. Koba, A. (1995). Julian Dorosh – pioner ukrajins'koji kinematografiji v Galychyni. In: *Naukovi zapysky L'vivs'kogo istorychnogo muzeju, vyp. IV, ch. 2*, 82–96.
19. Krasnyk, Uljana. (2015). Karpats'ki motyvy v kolekciji fotografij Juliana Dorosha (iz fondiv Instytutu doslidzhen' bibliotechnyh mystec'kyh resursiv L'vivs'koji nacional'noji naukovoji biblioteki Ukrainy imeni V. Stefanyka). In: *Zapysky L'vivs'koji nacional'noji naukovoji biblioteki Ukrainy imeni V. Stefanyka: Zbirnyk naukovyh prac'. L'viv, vyp. 7 (23)*, 676–691.
20. Krushel'nyc'ka, L. (2008). *Rubaly lis... (spogady galychanky)*. Tretje, dopov. vyd. L'viv : Astroljabija.
21. Lasovs'kyj, V. (1935). Mystectvo «temnoji komirky». Z krajeznavchoji vystavky UFOTO. In: *Nazustrich, ch. 22 (46)*, 1.
22. Polotnjuk, Ja. (1999). Julian Dorosh – fotograf, zachynatel' profesijnogo nacional'nogo kino v Galychyni. In: *Galyc'ka brama, № 9/10*, 26.
23. Sereda, O. (2014). Julian Dorosh jak populjaryzator ukrajins'kogo fotomystectva ta zachynatel' kinematografichnogo ruhu na terenah Galychyny mizhvojennoho periodu. In: *Zbirnyk prac' Naukovo-doslidnogo instytutu presoznavstva, –vyp. 4*, 525–535.
24. *CDIA Ukrainy u L'vovi*. F. 309. Op. 1. Spr. 88. Ark. 1–2.
25. *CDIA Ukrainy u L'vovi*. F. 309. Op. 1. Spr. 88. Ark. 37.
26. *CDIA Ukrainy u L'vovi*. F. 309. Op. 1. Spr. 88. Ark. 38–40.
27. *CDIA Ukrainy u L'vovi*. F. 361. Op. 1. Spr. 74. Ark. 191.
28. *CDIA Ukrainy u L'vovi*. F. 361. Op. 1. Spr. 74. Ark. 287.
29. *CDIA Ukrainy u L'vovi*. F. 361. Op. 1. Spr. 74. Ark. 3.

30. *CDKFFA Ukrajinny im. G. S. Pshenychynogo – Svjato molodi «Ridna shkola» (1930 r.)*. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=6AGSt0o0XP0> (data zvernennja: 21.02.18).
31. *Jak pracjujut' nashi fotografy-amatory. (1934)*. In: *Nazustrich, ch. 8, 4*.

Стаття надійшла до редколегії 22.01.2020

Прийнята до друку 20.02.2020

PHOTOGRAPH AND FILM DIRECTOR YULIAN DOROSH AS POPULARIZER OF UKRAINIAN ETHNOGRAPHY

Iryna PATRON

*Ivan Franko National University of Lviv,
Theatre Studies and actor craftsmanship department,
18, Valova Str., Lviv, Ukraine, 79008,
e-mail: patronira@gmail.com*

Main article content: researching life and creative way of Yulian Dorosh as a photographer, film director and cultural person of Western Ukraine, his contribution in development of Ukrainian ethnography. His photographs and films are considered to be examples of popularization and preservation of Ukrainian folk culture.

Yulian Dorosh was one of the initiators of creation of the Ukrainian Photographic Fellowship in Lviv (abbreviated names UFOTO, UFT) – a union of Ukrainian photographers of Western Ukraine, created in Lviv to unite Ukrainian photographers and promote the art and technique of photography among the Ukrainian population. The Fellowship existed from 1930 to 1939 and one of its leading activities was organization of exhibitions of photographs, including ethnographic content. One of the most famous exhibitions of the Fellowship is "Our Motherland in the Photo", at which Dorosh presented about 100 ethnographic photographs and won the first prize.

Yulian Dorosh perceived himself as a cinematographer in the 20-30s of the twentieth century. He was a director of such films: a short film about life in Plast (1928), "Youth Festival" (1930), a documentary film by studio "Sonyafilm" about youth physical education in "Ridna Shkola" (School of Ukrainian Studies). Moreover, he made some ethnographic films: "Zeleni Sviata" (Green week) (1931), "Rakovets" (1931), "Easter" (the 1930s), "Hutsulshchyna" (1933); as well as, a documentary film about flag blessing of the Revision Union of Ukrainian Cooperative by Metropolitan A. Sheptytsky (1934), "Hutsulshchyna in the Lens" (1936), documentary film about funeral of the commander of UGA (Ukrainian Galician Army) General Myron Tarnavsky (1938). Also, he made some films in cooperation with the film studio "Photofilm": "Film Mood at Easter" (1936), "From Cigarette Tubes Factory "Kalyna" in Ternopil" (1937). Apart from short films, Y. Dorosh is the author of the first Galician full-length film "To Goodness and beauty" (1938). Also, Yulian Dorosh is the director of the unfinished full-length color film "Krylos" (1939).

Keywords: Yulian Dorosh, ethnography, photography, film (cinema), Ukrainian culture, Halychyna.